

Biljetten van 50 euro bij drukkerij Enschede te Haarlem. © ANP

Geld als schuld beklemmt de samenleving

Pierre Bokma
[De Volkskrant](#)

Banken moeten krediet verlenen op basis van geld dat de overheid aan de maatschappij beschikbaar stelt

Woensdag bespreekt de vaste Kamercommissie Financien ons geldstelsel. Dit vanwege ons burgerinitiatief 'Ons Geld'. Met dit initiatief pleiten wij voor een maatschappelijk verantwoord geldstelsel.

Ons geldstelsel wordt thans gedomineerd door het bankwezen. Dat exploiteert de geldpers en bepaalt wie onder welke voorwaarden geld in handen krijgt. Het doet dit middels kredietverlening: het beloven van geld of betaling. Beloftes van banken functioneren als geld in onze samenleving. Eigenlijk is er te weinig geld in omloop, waardoor we het met deze beloftes moeten doen.

De geldhoeveelheid en het commerciële bankbedrijf zijn intens met elkaar verstrengeld. Bijgevolg zijn banken in staat hun risico's op anderen, zoals overheid en belastingbetaler, af te schuiven. We kunnen banken niet failliet laten gaan omdat we anders ons geld zouden kwijtraken.

Wij pleiten dan ook voor ontvlechting van geldomloop en bankbedrijf. De overheid moet daarbij gaan zorgen voor de maatschappelijke geldhoeveelheid. Banken moeten bankieren, dat wil zeggen, krediet verlenen op basis van bestaand geld. De overheid is de aangewezen partij om dit geld aan de maatschappij beschikbaar te stellen.

Privilege

Stem de maatschappelijke geldhoeveelheid af op de welvaarts- en welzijns potenties van een samenleving

Een overheid die de geldpers uit handen geeft aan anderen wordt, zoals nu, zelf schuldenaar. Ze betaalt rente over het geld dat de maatschappij eenvoudigweg nodig heeft om te kunnen functioneren. Ons geld wordt 'gehuurd' van de banken. Dat is fout en onnodig. De overheid moet zorgen dat er voldoende geld in omloop is zodat ieder op behoorlijke wijze en zonder structurele afhankelijkheid van bankkrediet, in zijn levens- en ontwikkelingsbehoeften kan voorzien.

Verlening van een bankvergunning is nu feitelijk verlening van een privilege om geld te scheppen. Merkwaardig is echter dat de bankvergunning noch de wettelijke basis daarvan, dit met zoveel woorden vermeldt en reguleert. Het privilege van girale geldschepping wordt zonder tegenprestatie vergeven. Het wordt evenmin omgeven door regels die borgen dat er op een maatschappelijk verantwoorde, transparante en afrekenbare wijze mee wordt omgegaan.

Gebruik van bankkrediet als geld heeft een prijs. Het is belast met schuld en rente. Dit begrenst de monetaire ruimte, en daarmee de ontplooiing van welvaartspotenties. De maatschappelijke

geldhoeveelheid is thans afhankelijk van de schuldenlasten die een samenleving dragen kan. Dat begrenst de welvaartsontwikkeling. In dit geldstelsel blijven welvaartspotenties onbenut en wordt teveel verspild en vervuild. Beter is het de maatschappelijke geldhoeveelheid af te stemmen op de welvaarts- en welzijnspotenties die een samenleving in zich draagt. Geld wordt dan dienstbaar aan de doelen die een samenleving zich stelt.

Geld is geen gewoon product, zoals brood. Het is het maatschappelijke machtsmiddel bij uitstek. Een overheid die dit machtsmiddel uit handen geeft verliest controle, zoals in het recente verleden wel gebleken is. Het is zaak om dit machtsmiddel goed in de hand te krijgen, en vervolgens ook goed in de hand te houden. Dat is essentieel voor de economie én de democratie.

Vierde macht

De politiek, een land, een overheid en een Europese gemeenschap kan veel meer dan ze nu bereiken

Heersend is de opinie dat 'de geldpers' niet in handen moet zijn van politici. Deze zouden hem kunnen aanwenden voor hun eigen politieke belangen. Wij onderschrijven deze visie. Wij menen echter dat de geldpers net zo min in handen hoort van commerciële banken die hem aanwenden voor hun eigen gewin en dat van hun goede relaties. In onze ogen behoort de geldpers niet commercieel noch politiek te worden geëxploiteerd. Ze hoort dienstbaar te zijn aan het algemeen belang. Dit op een transparante en verantwoorde wijze.

De zorg voor de maatschappelijke geldhoeveelheid zou een functie van de overheid moeten zijn; een 'vierde macht', onafhankelijk van de politiek zoals ook de rechterlijke macht dat is, en belast met direct kwantitatief monetair beheer, waarover het verantwoording aflegt.

Willen wij dat geld dienstbaar wordt aan de mens, in plaats van andersom, dan moeten we de regels veranderen. De politiek, een land, een overheid en een Europese gemeenschap kan veel meer dan ze nu bereiken, als ze het ultieme maatschappelijke machtsmiddel, geld,

dienstbaar maakt aan het algemeen belang, in plaats van heersend en gestuurd vanuit particuliere belangen.

De 'monetaire macht' als functie van het democratisch bestel, behoort transparant te zijn. Over haar uitoefening dient maatschappelijke verantwoording te worden afgelegd. Ze dient bewust en bekwaam en onder het toezicht van allen te worden uitgeoefend. Als de wetgever deze stap zou zetten, zou dat historisch zijn.

Niet eerder namelijk was de monetaire macht geheel transparant, verantwoord en dienstbaar aan het algemeen belang. Deze elementaire macht is altijd speelbal geweest van machthebbers, prinsen, koningen of bankiers, die er hun voordeel mee deden zonder er de door ons gewenste maatschappelijke verantwoording over af te leggen. Het zou een stap zijn zonder precedent. Een volwassenwording van de democratie, die zich met deze stap bevoegd en bekwaam acht het werkelijke machtswiel in de samenleving, het geld, onder haar hoede te nemen.

De Verleiders: **Pierre Bokma, Victor Löw, Leopold Witte, George van Houts en Tom de Ket & Stichting Ons Geld: Luuk de Waal Malefijt, Martijn Jeroen van der Linden en Edgar Wortmann.**

© 2017